



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทยมากขึ้นทุกขณะ ทั้งนี้เพราะความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีทำให้การคมนาคมและการติดต่อระหว่างประเทศเป็นไปอย่างกว้างขวาง เพื่อจุดประสงค์ในด้านต่าง ๆ เช่น การค้าขาย การเมือง การทหาร การท่องเที่ยว การศึกษา และทางวัฒนธรรม การรู้ภาษาแม่ภาษาเดียวไม่เป็นการเพียงพอสำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และในภาษาต่างประเทศทั้งหลาย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีคนนิยมใช้แพร่หลายมากที่สุด เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าวิทยาการในโลกปัจจุบัน เพราะสาขาวิชาต่าง ๆ เขียนเป็นภาษาอังกฤษมากที่สุด (เขาวลัทธิ เหล่าสินชัย, 2520 : 60)

ภาษาอังกฤษนอกจากจะมีความสำคัญในด้านการศึกษาค้นคว้าแล้ว กล่าวมาแล้ว สำหรับคนพิการ เช่น คนตาบอด ภาษาอังกฤษก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ถ้าคนตาบอดผู้นั้น ต้องการได้รับการศึกษาสูงขึ้น บัดจะเห็นได้ว่า ในขณะที่นักเรียนปกติที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น สามารถเลือกรายวิชาและแผนการเรียนได้อย่างหลากหลาย ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานและพื้นฐานอาชีพ ฯลฯ ในขณะที่นักเรียนตาบอดที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกเรียนในโปรแกรมภาษา โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่เลือกเรียนเสมอ (กองการศึกษาพิเศษ, 2530 : 9) ซึ่งทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการคือ

1. การขาดการรับรู้ทางสายตา ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากในการเรียนบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และพลศึกษา (D.Hullahan and J.Kauffman, 1982 : 314) กล่าวคือ วิชาคณิตศาสตร์นั้นเต็มไปด้วยสัญลักษณ์มากมาย การเรียนวิชาเรขาคณิต บัญชี และกราฟ ต้องอาศัยภาพและตาราง ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยการทดลอง และกล้องจุลทรรศน์ วิชาภูมิศาสตร์ต้องเรียนจากแผนที่และวิชาพลศึกษา ต้องอาศัยความว่องไว และการเคลื่อนไหว วิชาเหล่านี้ จึงเป็นปัญหากับนักเรียนตาบอดมาก ในขณะที่การเรียนภาษาใช้การฟังเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนตาบอด (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม, 2520 : 319)

2. นักเรียนตาบอดมีศักยภาพที่จะเรียนภาษาได้ดี โดยเฉพาะในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น นักเรียนตาบอดมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน (T. Nicolik, 1987 : 63) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนตาบอดประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี ได้แก่ ความสามารถในการฟังที่ดี การมีสมาธิ มีความจำดี และมีความกระตือรือร้น (Worchester School for the Blind 1978 as quoted in T. Nicolik, 1987 : 65)

จากการที่ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความเหมาะสมกับสภาพของคนตาบอดดังกล่าวแล้ว ทางโรงเรียนสอนคนตาบอด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนเฉพาะนักเรียนตาบอด ซึ่งมี 2 แห่งในประเทศไทยที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ได้บรรจุวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรการเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกัน นักเรียนตาบอดอีกส่วนหนึ่งจะเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนมัธยมปกติ นักเรียนตาบอดเหล่านี้จะเลือกเรียนภาษาอังกฤษเช่นกัน โรงเรียนที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกตินี้เรียกว่าโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสอนนักเรียนตาบอด ซึ่งในระดับมัศึกษามีทั้งหมด 6 แห่ง คือ 1) โรงเรียนชินรสวิทยาลัย 2) โรงเรียนวัดสุทธิวาราม 3) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 4) โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย 5) โรงเรียนกัลยาณวัตร 6) โรงเรียนนครขอนแก่น โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมทั้ง 6

แห่งนี้ รับนักเรียนคาบอดเข้าเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสอนคนคาบอด และต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในด้าน การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนคาบอดใช้ อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษแบบมีรูปย่อในการอ่านและเขียน รูปย่อดังกล่าว มีเฉพาะในอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ ไม่มีในอักษรเบรลล์ภาษาไทย หรืออักษรเบรลล์ภาษาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนคาบอดอ่านและเขียนได้เร็วขึ้น สำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียนสอนคนคาบอด จะยึดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกับโรงเรียนปกติ แต่มีการปรับจุดประสงค์การเรียนรู้เล็กน้อย ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน ซึ่งทั้งนี้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน ซึ่งมีทั้งครูประจำการซึ่งเป็นชาวไทย และอาสาสมัครชาวต่างประเทศที่มีความประสงค์จะช่วยสอนเด็กคาบอดในเรื่องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

สำหรับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมนั้น จะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่นเดียวกับนักเรียนปกติ แต่อาจมีการปรับจุดประสงค์การเรียนรู้บางข้อ เช่นเดียวกับที่กระทรวงเรียนสอนคนคาบอด ต่างกันตรงที่นักเรียนในโครงการเรียนร่วมจะได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำอยู่ในโรงเรียนปกติเหล่านั้น ครูการศึกษาพิเศษในโครงการเรียนร่วมนี้นี้ จะทำงานร่วมกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนคาบอดในด้านต่าง ๆ เช่น พิมพ์หนังสือเรียนเบรลล์และเอกสารเบรลล์ประกอบการสอน จัดทำสื่อการสอน เช่น บัตรคำเบรลล์ แผ่นภาพนูน ถอดการบ้านที่นักเรียนคาบอดทำจากรูปอักษรเบรลล์เป็นตัวหนังสือปกติ เพื่อให้นักเรียนคาบอดตรวจ ถอดข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ รวมทั้งสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนคาบอดอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญในด้านการศึกษาสำหรับนักเรียนคาบอดดังกล่าวมาแล้วนั้น แต่ปรากฏว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนคาบอดเลย ในขณะที่มีงานวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยม

ศึกษาซึ่งสรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา นั้นเกิดจากปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากตัวครู
2. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียน
3. ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

สำหรับในกรณีของนักเรียนคาบอด อาจกล่าวได้ว่า น่าจะมีปัญหาใน 3 ด้านดังกล่าวเช่นกัน โดยอาจจะมีประเด็นปลีกย่อยแตกต่างไปจากเด็กปกติ ซึ่งเป็นให้สภาพการณ์และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างขององค์ประกอบในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนทั้ง 2 ประเภท กล่าวคือ

1. ความแตกต่างในด้านตัวครู นอกจากจะต้องมีความรู้ในวิชาเฉพาะที่ตนทำการสอนเป็นอย่างดี ครูสอนเด็กคาบอดจำเป็นต้องได้รับการอบรมทางการศึกษาพิเศษมาเป็นอย่างดี (สราณีย์ คุลยกนิษฐ์, 2531 : 7) ในการสอนนักเรียนคาบอด ครูจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษ (Robert M. Smith, 1984 : 498) เช่น ในเรื่องข้อจำกัดและความแตกต่างในด้านความพิการของนักเรียนแต่ละคน การใช้เวลาพิเศษในบางครั้ง เป็นต้น

2. ความแตกต่างในด้านนักเรียน เนื่องจากการรับรู้ทางสายตา มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาความคิดรวบยอด (Phillip G. Cartwright and Carrol Cartwright, 1981 : 68) นักเรียนคาบอดจึงมักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เด็กเหล่านี้จะรับข้อมูลบางชนิด โดยเฉพาะข้อมูลที่จะต้องใช้ในการสังเกตด้วยสายตาได้ช้า และต้องใช้สื่อพิเศษและประสาทสัมผัสด้านอื่นช่วย (Lloyd M. Dunn, 1973 : 431) ในด้านการเรียนภาษา ส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านตัวสะกด (ศรียา และ ประภัสสร นิยมธรรม, 2520 : 284) และ การอ่าน มีงานวิจัยในต่างประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งยืนยันได้ว่า อัตราเร็วในการอ่านอักษรเบรลล์ของเด็กคาบอด จะช้ากว่าเด็กปกติที่อ่านตัวอักษรปกติ และนอกจากนี้ การขาดประสบการณ์พื้นฐานบางอย่าง อาจมีผลต่อความสามารถที่จะเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ เช่น การอ่านเรื่องนก หรือ เรื่อง

เครื่องบิน โดยที่เขาไม่เคยเห็นหรือได้สัมผัสเลย เป็นต้น (Lloyd M. Dunn, 1973 : 431-450)

3. ความแตกต่างในด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมชนิดเดียวกันมีผลต่อนักเรียนคาบอด และนักเรียนปกติต่างกัน เช่น รูปภาพซึ่งเป็นตัวกระตุ้นความสนใจสำหรับเด็กปกติได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ไม่มีผลอะไรเลยสำหรับเด็กคาบอดหรือในบางครั้ง นักเรียนคาบอดต้องการการสอนซ่อมเสริมในลักษณะที่แตกต่างไปจากนักเรียนปกติ เช่น ในด้านการอ่านอักษรเบรลล์ และการเสริมทักษะการฟัง สำหรับในเรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียนนี้ ผดุง อารยวิญญู (2523 : 46) กล่าวว่า "ความพิการทางสายตาก็ไม่มีผลต่อระดับสติปัญญา แต่การที่เด็กเรียนไม่ดีเท่าที่ควร เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ไม่อำนวย"

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนคาบอด เพราะยังไม่เคยมีผู้ใดทำการวิจัยเรื่องนี้มาก่อน เพื่อจะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนคาบอดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนคาบอดในระดับมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูการศึกษาพิเศษในโครงการเรียนร่วม และนักเรียนคาบอดระดับมัธยมศึกษา (ในด้านต่อไปนี้คือ หลักสูตร หนังสือเรียน การดำเนินการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริม และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร)
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษที่ทำการสอนนักเรียนคาบอดตามการรับรู้ของตนเอง โดยศึกษาสมรรถภาพในด้านต่อไปนี้ คือ ทักษะการสอนภาษาอังกฤษ ทักษะภาษาอังกฤษ และการสอนนักเรียนคาบอด

3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ และทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอด ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูการศึกษาพิเศษในโครงการเรียนร่วม และนักเรียนตาบอดระดับมัธยมศึกษาทุกคน ในภาคเรียนที่สอง ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียน 2 ประเภท คือ ประเภทโรงเรียนพิเศษ อันได้แก่ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ กับประเภทโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมอันได้แก่ โรงเรียนชินรอสวิทยาลัย โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนนครขอนแก่น โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และโรงเรียนกัลยาณวัตร

คำจำกัดความที่ใช้

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอนที่ดำเนินการอยู่ ณ ปัจจุบันในด้านหลักสูตร หนังสือเรียน การดำเนินการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริมและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สมรรถภาพของครู ภาษาอังกฤษที่ทำการสอนนักเรียนตาบอด ในด้านทักษะการสอนภาษาอังกฤษ ทักษะภาษาอังกฤษ และการสอนนักเรียนตาบอด ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนตาบอด และทัศนคติของนักเรียนตาบอดที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

นักเรียนตาบอดระดับมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2532 ที่มีสายตามืดสนิทหรือมีสายตาเหลืออยู่น้อยจนต้องอาศัยอักษรเบรลล์เป็นสื่อในการเรียน อาจศึกษาอยู่ ณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในโรงเรียนสอนคนตาบอด 2 แห่ง และศึกษา ณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 4, 5 และ 6 ในโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม 6 แห่ง

โรงเรียนสอนคนตาบอด หมายถึง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งขึ้น เพื่อจัดสอนนักเรียนตาบอดเท่านั้น มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนปกติที่มีนักเรียนตาบอดร่วมเรียนในชั้นเรียนของนักเรียนสายตาปกติ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ในโรงเรียนสอนคนตาบอด หรือโรงเรียนเรียนร่วม หรือหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ

ครูสอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาที่สอนนักเรียนตาบอด หมายถึง ครูที่ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ให้กับนักเรียนตาบอด ทั้งในโรงเรียนสอนคนตาบอด และโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมที่มีนักเรียนตาบอดเรียนอยู่ในชั้นเรียนนั้นด้วย

ครูการศึกษาพิเศษในโครงการเรียนร่วม หมายถึง ครูที่ได้รับการอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ เพื่อประสานงานกับครูสอนภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน ในการช่วยเหลือ นักเรียนตาบอดที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

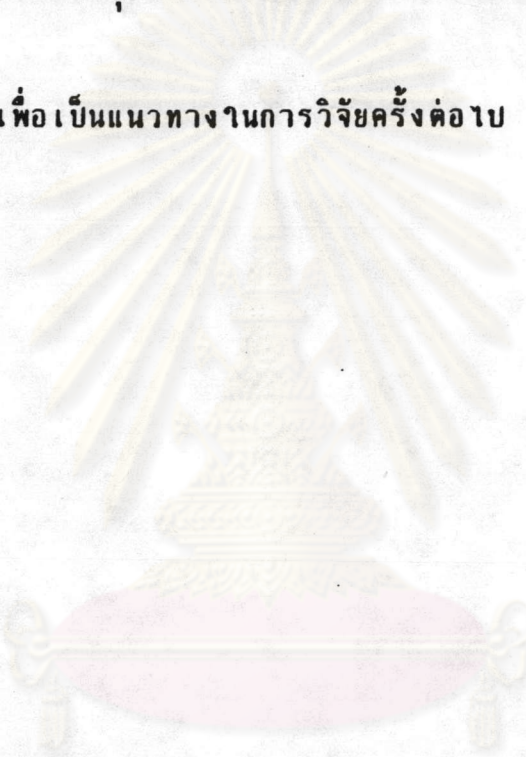
สมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษที่ทำการสอนนักเรียนตาบอด หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่ครูภาษาอังกฤษที่ดีพึงมี เพื่อปฏิบัติงานสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนตาบอดได้สมบูรณ์ ที่วัดจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนตาบอด หมายถึง ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่วัดจากแบบทดสอบวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของฝ่ายวิจัย หน่วยศึกษานิเทศและแบบทดสอบความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2,3 และแบบทดสอบความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ

ทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ หมายถึง ความรู้สึกชอบและไม่ชอบ ความสนใจ ความเต็มใจ ความอดุสาหะ และการใช้ความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนตาบอด ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่สอนนักเรียนตาบอดในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนตาบอดให้ดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย